

## Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut

Vastuuhenkilö: Arto Sihvonen, sivistysjohtaja

**Palvelualueen kuvaus:** Hyvinvointipalveluiden toimialaan kuuluvat seuraavat tulosalueet:

- hyvinvointipalveluiden hallinto
- varhaiskasvatuspalvelut
- opetus- ja koulutuspalvelut
- kulttuuripalvelut
- ruokahuoltopalvelut

Tulosalueiden rakenne kuvataan kunkin tulosalueen yleisesittelyssä.

Hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden yleisenä tehtävänä on tuottaa kunnan asukkaille tärkeät peruspalvelut, kuten kasvatusta- ja koulutuspalvelut, vapaa-ajan- ja kulttuuripalvelut, ostopalveluna nuorisopalvelut sekä sisäisenä palvelutoimintana ruokahuoltopalvelut varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Palvelutuotanto kuuluu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuteen, joka on ennaltaehkäisevänä toimintana yksi kuntalain mukaisista kunnan perustehtävistä.

| Ulkoinen ja Sisäinen          | TP<br>2025         | MTA<br>2026        | TA<br>2027         | TS<br>2028 | TS<br>2029 |
|-------------------------------|--------------------|--------------------|--------------------|------------|------------|
| Toimintatuotot                | 596 790            | 1 484 649          | 1 527 261          | 0          | 0          |
| Myyntituotot                  | 147 857            | 1 138 199          | 1 171 255          | 0          | 0          |
| Maksutuotot                   | 232 787            | 176 250            | 176 000            | 0          | 0          |
| Tuet ja avustukset            | 148 439            | 117 300            | 130 756            | 0          | 0          |
| Muut toimintatuotot           | 67 708             | 52 900             | 49 250             | 0          | 0          |
| Toimintakulut                 | -22 169 563        | -23 704 582        | -23 871 354        | 0          | 0          |
| Henkilöstökulut               | -12 643 985        | -13 123 424        | -13 312 580        | 0          | 0          |
| Palvelujen ostot              | -4 553 102         | -5 118 466         | -5 178 876         | 0          | 0          |
| Aineet, tarvikkeet ja tavarat | -434 638           | -881 725           | -794 566           | 0          | 0          |
| Avustukset                    | -319 743           | -388 700           | -349 000           | 0          | 0          |
| Muut toimintakulut            | -4 218 095         | -4 192 267         | -4 236 332         | 0          | 0          |
| <b>TOIMINTAKATE</b>           | <b>-21 572 772</b> | <b>-22 219 933</b> | <b>-22 344 093</b> | <b>0</b>   | <b>0</b>   |

| Ulkoinen/Sisäinen   | TP<br>2025         | MTA<br>2026        | TA<br>2027         | TS<br>2028 | TS<br>2029 |
|---------------------|--------------------|--------------------|--------------------|------------|------------|
| <b>Ulkoinen</b>     |                    |                    |                    |            |            |
| Toimintatuotot      | 588 047            | 476 773            | 525 056            | 0          | 0          |
| Toimintakulut       | -17 003 158        | -18 580 076        | -18 665 351        | 0          | 0          |
| <b>TOIMINTAKATE</b> | <b>-16 415 111</b> | <b>-18 103 303</b> | <b>-18 140 295</b> | <b>0</b>   | <b>0</b>   |
| <b>Sisäinen</b>     |                    |                    |                    |            |            |
| Toimintatuotot      | 8 743              | 1 007 876          | 1 002 205          | 0          | 0          |
| Toimintakulut       | -5 166 405         | -5 124 506         | -5 206 003         | 0          | 0          |
| <b>TOIMINTAKATE</b> | <b>-5 157 661</b>  | <b>-4 116 630</b>  | <b>-4 203 798</b>  | <b>0</b>   | <b>0</b>   |

## Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut

Vuotta 2027 koskeva talousarvioehdotus on laadittu kaupunginhallituksen päättämän talousarvio-ohjeen määräysten pohjalta. Talousarvio-ohjeeseen sisältyy -3 % raamibudjetointivaje erityisesti ulkoisten kustannusten osalta. Ohje liittyy erityisesti niihin kustannuksiin, joihin pystyy vaikuttamaan omalla toiminnalla. Hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden toimialan ulkoisiin kustannuksiin sisältyy merkittäviä kulueriä, joihin ei pystytä vaikuttamaan omalla toiminnalla. Näitä ovat mm. koulukuljetus- ja joukkoliikennehintoihin vaikuttava polttoaineiden hinnan jatkuva nousu, joka kasvattaa toimialan kulubudjettia n. 115 000 €.

Ulkoiset toimintakulut pienevät vuoteen 2026 verrattuna 36 666 €, joka tarkoittaa n. 0,2 % vähennystä. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -toimintakulukokonaisuudessa on saavutettu 9,9 % kustannussäästö, joka on n. 87 500 €. Yleinen hintataso on nousussa, mutta em. kokonaisuus on hallittavissa suunnittelemalla hankinnat tarkasti.

Toimialueelle ei suunnitella sellaisia toiminnallisia muutoksia, joilla olisi merkitystä kulurakenteeseen. Muutokset tulevat varhaiskasvatuspalveluiden ja opetus- ja koulutuspalveluiden asiakaskysynnän laskusta, joka on huomioitu kummankin tulosalueen talousarvioehdotuksessa.

## Olennaiset poikkeamat edelliseen vuoteen nähden

Ei olennaisia poikkeamia vuoteen 2026 verrattuna.

| Henkilöstöresurssit (HTV) | TP2025 | TA2026 | TA2027 |
|---------------------------|--------|--------|--------|
| Vakituiset                | 162,42 | 170,54 | 168,06 |
| Määräaikaiset             | 88,63  | 72,57  | 66,45  |
| Yhteensä                  | 251,05 | 243,11 | 234,51 |

## Toimialan riskit

Toimielimien ja vastuualueiden esihenkilöt vastaavat oman alueensa riskienhallinnan käytännön toteutuksesta ja sen ohjeistamisesta. Riskienhallintaprosessi perustuu - riskin tunnistamiseen ja kuvaamiseen, - riskin toteutumisen vaikutusarviointiin (merkittävyys) ja riskin toteutumisen todennäköisyyteen, - mahdollisuuden hallita riskiä eri menetelmillä (valvonta) sekä - riskeistä raportointiin ja riskien seurantaan. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden tehtävä on turvata toimialan palveluiden tarjonta asukkailleen. Erilaiset häiriöt ja vahingon mahdollisuudet, jotka aiheutuvat monista tekijöistä, saattavat vaarantaa palveluiden tuottamisen. Riskejä sisältyy turvallisuu-teen, talouteen, tietoliikenteen toimivuuteen, palvelujen laatuun, henkilöstön osaamiseen, hyvinvointiin, rekrytointiin ja kiinteistöihin.

## Toimialan sisäinen valvonta

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunta vastaa omien tehtäväalueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hallintosäännön ja hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti. Sisäinen valvonta on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana.

### Riskienhallinta ja riskien kuvaaminen

Hyvinvointi- ja sivistyslautakunnan tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Monipuolisia ja laaja-alaisia palveluita tuottavan toimialan yleiset riskit ovat toimialan tason tarkastelussa samanlaisia.

Tärkein yhteinen strateginen riski on palveluiden kysyntään liittyvä määrällinen ja laadullinen muutos. Paikkakunnan väestön ikärakenne muuttuu, ja samalla väestön määrä vähenee.

Palvelutuotannon täytyy mukautua meneillään olevaan muutokseen ennakoivasti. Tämä tuo haastetta henkilöstösuunnittelun lisäksi myös palveluiden tuottamiseen tarvittavien toimitilojen määrän ja laadun suunnitteluun. Em. suunnittelussa on yhteisenä tavoitteena kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin monipuolinen edistäminen.

Työvoimavaltaisen toimialan yhteinen strateginen riski on myös osaavan työvoiman saatavuus. Palveluiden asiakaskysyntä ja henkilöstön määrä vähenee, mutta samalla kasvaa myös eläköityvän henkilöstön määrä. Iso osa toimialan vakanssien kelpoisuusehdoista määritellään lainsäädännössä, ja rekrytointeihin liittyvä kilpailu tulee kiihtymään kuntien välillä.

Taloudellisista riskeistä kannattaa nostaa esille yleinen kustannusten ja hintojen nousu, ja niiden vaikutus palveluiden tuottamiseen ja järjestämiseen. Toimialalle on keskitetty kunnan järjestämät kuljetukset, joihin esim. polttonesteiden hinnanmuutoksilla on suuri merkitys. Toisaalta toimialan palveluissa on käytössä paljon rakennuksia, joiden ylläpitokustannukset ovat kytköksissä globaaleihin muutoksiin energian hinnoissa.

## Hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden hallinto

**Vastuuhenkilö:** Arto Sihvonon, sivistysjohtaja

**Toiminnan kuvaus:** Hyvinvointipalveluiden hallinnossa työskentelevät hallintosihteeri, henkilöstö- ja taloussihteeri, hyvinvointipäällikkö ja sivistysjohtaja, joka on tulosaluepäällikkö.

Tulosalueen toiminnan ja talouden kokonaisuuteen kuuluvat hallinnon (kp 4110) lisäksi liikuntapalvelut (kp 4115), nuorisopalvelut (kp 4145) ja joukkoliikenne (kp 4116).

Tulosalue vastaa Nuoriso- ja matkailukeskus Hyvärilä oy:n kanssa tehtävästä varsinaisen nuorisotyön, etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan järjestämisestä koskevasta sopimuksesta.

Tulosalueen toiminnan painopisteenä on koko toimialan tuki- ja hallintopalveluiden tuottamisen ohella kuntalainen mukainen kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, jossa tärkeitä yhteistyötahoja ovat vaikuttamistoimielimet vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto sekä romanityöryhmä.

| Ulkoinen/Sisäinen             | TP<br>2025      | MTA<br>2026       | TA<br>2027        | TS<br>2028 | TS<br>2029 |
|-------------------------------|-----------------|-------------------|-------------------|------------|------------|
| Toimintatuotot                | 34 732          | 38 000            | 37 050            | 0          | 0          |
| Toimintakulut                 | -402 252        | -1 397 176        | -1 355 388        | 0          | 0          |
| <b>TOIMINTAKATE</b>           | <b>-367 519</b> | <b>-1 359 176</b> | <b>-1 318 338</b> | <b>0</b>   | <b>0</b>   |
| Suunnitelman mukaiset poistot | 0               | 0                 | 0                 | 0          | 0          |
| <b>TILIKAUDEN TULOS</b>       | <b>-367 535</b> | <b>-1 359 176</b> | <b>-1 318 338</b> | <b>0</b>   | <b>0</b>   |

### Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut

Vuoden 2027 talousarvion laadinnassa on huomioitu talousarvio-ohjeen mukainen, -3 % suuruinen talousarvioraami. Tulosalueen toimintakulut vähenevät kokonaisuutena 2,7 % verrattuna vuoteen 2026. Suurimmat prosentuaaliset vähennykset kohdistuvat aineet tarvikkeet ja tavarat -kulutisiin (-10,5 %), avustuksiin (-20,9 %) ja muihin toimintakuluihin (-4,9 %). Avustuksiin kohdistuva määrärahaehdotus perustuu summaan, joka jaettiin nuorisotyötä tekevien yhdistysten avustuksiin toukokuussa 2026.

Suunnitelmavuosille ei ole tulossa merkittäviä talouteen vaikuttavia muutoksia.

### Olennaiset poikkeamat edelliseen vuoteen nähden

Poikkeama vuoteen 2026 perustuu -3 % raamibudjetointiohjeeseen.

### Tulosalueen riskit

| Riskit                                |                                           |  |               |
|---------------------------------------|-------------------------------------------|--|---------------|
| Toiminnalliset riskit                 |                                           |  |               |
| Riski                                 |                                           |  | Suuruus(1-16) |
| Energian hinnan (polttonesteet) kasvu |                                           |  | 9             |
| Hallintatoimenpiteet                  | Palvelutason sopeuttaminen kustannuksiin. |  |               |
| Vastuutaho                            | Riskiä ei voi hallita.                    |  |               |
| Mittarit                              | Lähtö                                     |  | Tavoite       |
| Asiointiliikenteen reittien määrä     | 11                                        |  | 11            |

| Riski                                                             |                                                                                                                                | Suuruus(1-16) |         |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------|
| Hyvinvointipalveluiden laadun heikkeneminen.                      |                                                                                                                                | 8             |         |
| Hallintatoimenpiteet                                              | Hyvinvointipäällikön tehtäväkuvauksen ja tehtävien sisällön painottaminen kuntalaisten kannalta merkityksellisimpiin asioihin. |               |         |
| Vastuutaho                                                        | Arto Sihvonen, Hannele Elonvuo                                                                                                 |               |         |
| Mittarit                                                          |                                                                                                                                | Lähtö         | Tavoite |
| Tehtäväkuvan vaikuttavuuden arviointia koskevien palaverien määrä |                                                                                                                                | 0             | 3       |

| Tavoitteet                                                                       |                                |       |         |           |
|----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|-------|---------|-----------|
| (HYTE) Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen                                     |                                |       |         |           |
| Tavoite: Vaikuttamistoimielinten roolin vahvistaminen                            |                                |       |         |           |
| Mittarit                                                                         |                                | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Vaikuttamistoimielinten lausuntojen määrä asioiden valmistelussa                 |                                | 0     | 10      |           |
| Vastuu                                                                           | Arto Sihvonen, Hannele Elonvuo |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                     | Kaupunkistrategia              |       |         |           |
| Yhteistyö                                                                        |                                |       |         |           |
| Tavoite: Tulosalueen roolin selkeyttäminen toimialan tukipalveluiden tuottajana. |                                |       |         |           |
| Mittarit                                                                         |                                | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Kolme tavoitteeseen liittyvää yhteistyöpalaveria.                                |                                | 0     | 3       |           |
| Vastuu                                                                           | Arto Sihvonen                  |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                     | Kaupunkistrategia              |       |         |           |

| Ilmastotavoitteet                                                                                          |                  |       |         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|-------|---------|
| Sujuva arki                                                                                                |                  |       |         |
| Tavoite: Joukkoliikenteen palvelutason säilyttäminen - kuntalaisten oman auton käyttötarpeen vähentäminen. |                  |       |         |
| Mittarit                                                                                                   |                  | Lähtö | Tavoite |
| Asiointiliikenteen reittien määrä                                                                          |                  | 11    | 11      |
| Vastuu                                                                                                     | Arto Sihvonen    |       |         |
| Sitovuustaso                                                                                               | Ilmastostrategia |       |         |

## Opetus- ja koulutuspalvelut

**Vastuuhenkilö:** Arto Sihvonen, sivistysjohtaja

**Toiminnan kuvaus:** Opetus- ja koulutuspalveluiden tulosalue tuottaa nurmeslaisille perusopetus- ja lukio- koulutuspalvelut.

Opetusta annetaan Valtimon koulussa 1-9 -luokkalaisille (oppilasmäärä 20.9.2026 136 oppilasta), Porokylän koulussa 1-6 -luokkalaisille (oppilasmäärä 212), Kirkkokadun koulussa 1-9 -luokkalaisille (oppilasmäärä 302) ja Nurmeksien lukiossa (opiskelijamäärä 85). Perusopetuksen oppilaista 363:lla on koulukuljetusoikeus. Jokaisella koululla on oma rehtori, ja koulujen muuta henkilökuntaa ovat koulunkäynninohjaajat, kouluvalmentaja ja koulunuorisotyöntekijä sekä koulusihteeri. Tulosalueella työskentelee yhteensä 81 opettajaa, 29,5 koulunkäynninohjaajaa, yksi kouluvalmentaja, yksi koulunuorisotyöntekijä ja 2,5 koulusihteeriä.

Koulujen toiminnallisissa sisällöissä korostuu opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ja koulujen muun perustoiminnan lisäksi oppimisen tuen lainsäädännön mukaiset opetusjärjestelyt ja koulujen toimintakulttuurin kehittäminen. Vuoden 2027 aletaan valmistautumaan seuraavaan valtakunnallisen uudistuksen, eli oppimistakuun tulemiseen. Kyseessä on uudistus, joka tuo jälleen muutoksia opetussuunnitelmiin.

| Ulkoinen/Sisäinen             | TP<br>2025         | MTA<br>2026        | TA<br>2027         | TS<br>2028 | TS<br>2029 |
|-------------------------------|--------------------|--------------------|--------------------|------------|------------|
| Toimintatuotot                | 332 350            | 261 223            | 273 756            | 0          | 0          |
| Toimintakulut                 | -13 030 511        | -12 417 123        | -12 929 950        | 0          | 0          |
| <b>TOIMINTAKATE</b>           | <b>-12 698 160</b> | <b>-12 155 900</b> | <b>-12 656 194</b> | <b>0</b>   | <b>0</b>   |
| Suunnitelman mukaiset poistot | -42 322            | -42 300            | -2 500             | 0          | 0          |
| <b>TILIKAUDEN TULOS</b>       | <b>-12 740 511</b> | <b>-12 198 200</b> | <b>-12 658 694</b> | <b>0</b>   | <b>0</b>   |

### Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut

Talousarvioehdotuksessa on huomioitu oppilasmäärän väheneminen kaikissa yksiköissä. Perusopetuksen oppilasmäärä vähenee tuoreen ennusteen mukaan lukuvuosien 2026-2027 ja 2027-2028 välillä 34 oppilalla, ja lukion opiskelijamäärä n. 5 opiskelijalla. Henkilöstössä vähennys on 5 opettajaa ja 3 koulunkäynninohjaajaa. Omasta toiminnasta riippumattomien kustannusten kasvu on haaste tulosalueen taloudelle. Tämä näkyy erityisesti koulukuljetuskustannusten n. 8 % kasvuna. Työvoimavaltaisella alalla henkilöstökustannukset ovat merkittävä osa talousarviota. Kunta-alan pitkäkestoiseen palkkaohjelmaan sisältyvät palkankorotukset kasvattavat toimintakatetta vuosittain. Vuoden 2025 tilinpäätöksessä tulosalueen henkilöstökustannukset olivat 7 186 138 €, vuoden 2026 talousarviossa 6 750 279 € ja vuoden 2027 talousarvioehdotuksessa 6 847 453 €. Henkilöstökulujen suunta on kokonaisuutena kääntynyt laskuun, mikä on välttämätöntä oppilasmäärän vähentyminen huomioiden. Vuoden 2026 henkilöstökuluihin sisältyy budjetoituvirhe, kun tilapäisten palkat oli budjetoitu vain puolikkaan vuoden osalta. Lisäksi vuoden 2026 talousarvion sijaismäärärahat ovat ylittymässä merkittäväällä summalla. Henkilöstökulut laskevat vuosien 2025 ja 2027 välillä henkilöstökulut laskevat 338 685 €.

Tulosalueen vuoden 2027 talousarvioehdotukseen ei sisälly investointiehdotuksia.

### Olennaiset poikkeamat edelliseen vuoteen nähden

Henkilötyövuosimäärä laskee asiakaskysynnän eli oppilasmäärän vähenemisen takia.

| Henkilöstöresurssit (HTV) | TP2025 | TA2026 | TA2027 |
|---------------------------|--------|--------|--------|
| <b>Määräaikainen</b>      |        |        |        |
| Koulunkäynninohjaaja      | 30,5   | 29,5   | 26,5   |
| <b>Vakinainen</b>         |        |        |        |
| Perusopetuksen opettajat  | 74     | 81     | 76     |
| Lukion opettajat          | 9      | 9      | 9      |

## Tulosalueen riskit

| Riskit                                                                         |              |                |               |
|--------------------------------------------------------------------------------|--------------|----------------|---------------|
| <b>Toiminnalliset riskit</b>                                                   |              |                |               |
| Riski                                                                          |              |                | Suuruus(1-16) |
| Oppilasmäärän putoaminen ennustetta enemmän                                    |              |                | 6             |
| <b>Hallintatoimenpiteet</b>                                                    |              |                |               |
| <b>Vastuutaho</b>                                                              | -            |                |               |
| <b>Mittarit</b>                                                                | <b>Lähtö</b> | <b>Tavoite</b> |               |
| Perusopetuksen oppilasmäärän muutos lukuvuosien 2026-2027 ja 2027-2028 välillä | 34           | 30             |               |

| Tavoitteet                                                                    |                                                                  |       |         |           |
|-------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|-------|---------|-----------|
| Sujuva arki                                                                   |                                                                  |       |         |           |
| Tavoite: Perusopetuksen huoltajakyselyn tulosten parantaminen                 |                                                                  |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                  |                                                                  |       |         |           |
|                                                                               | Perusopetuksen huoltajakyselyn tulokset                          |       |         |           |
| Mittarit                                                                      |                                                                  | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Perusopetuksen huoltajakysely / opetuspalveluiden toimivuutta koskeva kysymys |                                                                  | 4,8   | 4,9     |           |
| Vastuu                                                                        | Arto Sihvonen, Johanna Nevalainen, Juha Partanen, Katri Korhonen |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                  | Kaupunkistrategia                                                |       |         |           |
| Tulosalueen muu tavoite                                                       |                                                                  |       |         |           |
| Tavoite: Lukion päättökyselyn tulosten parantaminen edelleen                  |                                                                  |       |         |           |
| Mittarit                                                                      |                                                                  | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Lukion olokysely / yleisarvosana koulutuksesta, vastausluokan 5 %-osuus       |                                                                  | 44,4  | 45,5    |           |
| Vastuu                                                                        | Timo Karppinen                                                   |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                  | Kaupunkistrategia                                                |       |         |           |

| Suoritteet ja tunnusluvut | TP2025 | TA2026 | TA2027 | Muutos ed. TA | Muutos % ed TA |
|---------------------------|--------|--------|--------|---------------|----------------|
| Oppilasmäärä 20.9.        | 686    | 650    | 616    | - 34          | -5,23%         |

| Ilmastotavoitteet                                         |                                                   |       |         |           |
|-----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-------|---------|-----------|
| (HYTE) Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen              |                                                   |       |         |           |
| Tavoite: Kestävä kouluruokailu, ruokahävikin vähentäminen |                                                   |       |         |           |
| Mittarit                                                  |                                                   | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Ruokahävikin määrä kg/kk                                  |                                                   | 607   | 600     |           |
| Vastuu                                                    | Johanna Nevalainen, Juha Partanen, Katri Korhonen |       |         |           |
| Sitovuustaso                                              | Ilmastostrategia                                  |       |         |           |
|                                                           |                                                   |       |         |           |
|                                                           |                                                   |       |         |           |
|                                                           |                                                   |       |         |           |
|                                                           |                                                   |       |         |           |
|                                                           |                                                   |       |         |           |
|                                                           |                                                   |       |         |           |
|                                                           |                                                   |       |         |           |
|                                                           |                                                   |       |         |           |
|                                                           |                                                   |       |         |           |

## Varhaiskasvatuspalvelut

**Vastuuhenkilö:** Tarja Lipponen, varhaiskasvatusjohtaja

**Toiminnan kuvaus:** Nurmeksessa on kuusi päiväkotia: Hannilan, Niksulan, Nurmesjärven, Pikku-Kaarlen, Porokylän ja Rekulan päiväkodit. Perhepäivähoitajien lomien, työajantasaus- ja muiden vapaiden aikana lasten varahoito hoidetaan Lemmikkien-päiväkotiryhmässä Hannilassa.

Varhaiskasvatuksessa työskentelee kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, joista toinen kiertävä varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Varhaiskasvatuksen opettajia on 19, varhaiskasvatuksen sosionomeja 3, varhaiskasvatuksen lastenhoitajia 28 sekä lastenhoitaja, joka tekee 50 % työaika, varhaiskasvatuksen avustajia 3, ryhmissä työskenteleviä yhdistelmätyöntekijöitä 4 ja keittiöllä työskenteleviä yhdistelmätyöntekijöitä 6.

Yhteensä työntekijöitä päiväkodeissa on 66 henkilöä.

Perhepäivähoidon henkilöstöön kuuluu 8 vakinaisessa työsuhteessa olevaa perhepäivähoitajaa ja 1 määräaikaista työntekijää. Lisäksi henkilöstöön kuuluu yksi perhepäivähoidon varahenkilönä työskentelevä varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Henkilöstö yhteensä 10 henkilöä.

Nurmesjärven päiväkodissa työskentelee 3 opettajaa, 6 lastenhoitajaa ja ryhmässä työskentelevä yhdistelmätyöntekijä. Henkilöstöä on yhteensä 10. Nurmesjärven päiväkodin johtajana työskentelee perhepäivähoidonohjaaja.

Työntekijöitä perhepäivähoidossa ja Nurmesjärven päiväkodissa on yhteensä 20.

Esiopetusta annetaan Hannilan, Porokylän, Rekulan, Pikku-Kaarlen ja Niksulan päiväkodeissa. Hannilassa opetus tapahtuu Onnimannien 5-6 vuotiaiden ryhmässä sekä Pikku-Kaarlen Kondietin vuorohoitoryhmässä. Porokylän ja Niksulan päiväkodeissa toimivat esiopetusryhmät. Keväällä 2027 on esioppilaita 52 ja syksyn arvoitu määrä on 70.

Varhaiskasvatuksen hallinnossa työskentelee varhaiskasvatusjohtaja, 2 päiväkodin johtajaa, perhepäivähoidonohjaaja, toimistos sihteeri ja kaksi varhaiskasvatuksen päiväkodin apulaisjohtajaa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstömäärä on yhteensä 93 henkilöä.

| Ulkoinen/Sisäinen             | TP<br>2025        | MTA<br>2026       | TA<br>2027        | TS<br>2028 | TS<br>2029 |
|-------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|------------|------------|
| Toimintatuotot                | 127 901           | 95 550            | 89 500            | 0          | 0          |
| Toimintakulut                 | -6 238 311        | -6 544 608        | -6 290 777        | 0          | 0          |
| <b>TOIMINTAKATE</b>           | <b>-6 110 410</b> | <b>-6 449 058</b> | <b>-6 201 277</b> | <b>0</b>   | <b>0</b>   |
| Suunnitelman mukaiset poistot | -8 550            | -8 600            | 0                 | 0          | 0          |
| <b>TILIKAUDEN TULOS</b>       | <b>-6 118 960</b> | <b>-6 457 658</b> | <b>-6 201 277</b> | <b>0</b>   | <b>0</b>   |

### Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut

Päivähoidon maksutuotoiksi vuodelle 2027 elokuun 2026 tuottojen mukaan on arvioitu 102 000 euroa.

Varhaiskasvatuksen tilapäisten työntekijöiden palkkoihin on varattu 500 150 euroa. Tilapäisten työntekijöiden määrää selittää Nurmesjärven päiväkotit sekä tilapäisissä työsuhteissa työskentelevät henkilöt, kun haettuun työsuhteeseen ei ole saatu koulutuksen omaavaa henkilöä.

Lyhytaikaisten sijaisten (alle 14 vrk) palkkoihin on varattu 158 240 euroa, jolla varmistetaan henkilökunnan ja

lasten suhdeluku lain tarkoittamalla tasolla lapsiryhmissä. Sijaisten tarve suurenee, kun henkilöstö ikääntyy, työrajoitteita syntyy ja poissaolot lisääntyvät. Yli 14 vrk kestäviin sijaisuuksiin on varattu 48 549 euroa. Tiedossa oleviin sijaisuuksiin, jotka kestävät pääsääntöisesti toimintakauden päättymiseen 31.7.2027, on varattu 243 970 euroa.

Kalustemäärärahoista esitetään hankittavaksi Pikku-Kaarleen ja Niksulaan hankittaviin hygieniapatjoihin 950 euroa, Nurmesjärvelle akustiikkasermejä 1 300 euroa.

Kalustemääräraha on yhteensä 3 200 euroa.

### Olennaiset poikkeamat edelliseen vuoteen nähden

Muutokset verrattaessa vuoden 2026 talousarvioon kotihoidon tuen kustannuksiin arvioitiin 25 000 euroa vähemmän. Perusteena on vuoden 2026 kustannusten pienentyminen. Lapsimäärän vähentymisen vuoksi täyttämättä jäävät seuraavat tehtävät: varhaiskasvatuksen opettaja, 2 lastenhoitajaa, päiväkotiapulainen ja yhden lastenhoitajan palkka on 50 %. Perhepäivähoidosta jää täyttämättä määräaikainen perhepäivähoitajan tehtävä, avoin perhepäivähoitajan vakanssi ja 1.8.2027 alkaen perhepäivähoitajan tehtävä. Tehtävien vähentämiset tapahtuvat joko määräaikaisissa tehtävissä tai eläköitymisistä johtuvista syistä.

Kustannukset kasvavat esiopetuksessa, johtuen vuonna 2027 aloittavien eskareiden määrästä. Lapsia 15.9.2025 oli 258 ja 15.9.2026 241.

### Tulosalueen riskit

| Riskit                                                                          |                                                                             |               |         |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|---------------|---------|
| Toiminnalliset riskit                                                           |                                                                             |               |         |
| Riski                                                                           |                                                                             | Suuruus(1-16) |         |
| Ulkoinen uhka                                                                   |                                                                             | 0             |         |
| Hallintatoimenpiteet                                                            | Tiedote; henkilökunnan ohjeistaminen poikkeustilanteissa.                   |               |         |
| Vastuutaho                                                                      | Laura Hynynen, Laura Pekkala, Sanna Valjus, Tarja Lipponen                  |               |         |
| Mittarit                                                                        |                                                                             | Lähtö         | Tavoite |
| 2x vuodessa ohjeistuksen läpikäynti henkilökunnan kanssa, tarvittaessa useamman |                                                                             | 1             | 2       |
| Riski                                                                           |                                                                             | Suuruus(1-16) |         |
| Kelpoisten opettajien saaminen toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteisiin.     |                                                                             | 0             |         |
| Hallintatoimenpiteet                                                            | Kelpoisten opettajien saaminen toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteisiin. |               |         |
| Vastuutaho                                                                      | Laura Hynynen, Laura Pekkala, Sanna Valjus, Tarja Lipponen                  |               |         |
| Mittarit                                                                        |                                                                             | Lähtö         | Tavoite |
| Koulutusten määrä                                                               |                                                                             | 2             | 3       |

| Tavoitteet                                                                                          |                                                                                                                 |       |         |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|---------|-----------|
| Sujuva arki                                                                                         |                                                                                                                 |       |         |           |
| Tavoite: Oppimis- ja leikkiympäristöjen kehittäminen ja siihen liittyvän koulutuksen hyödyntäminen. |                                                                                                                 |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                                        | Jokainen varhaiskasvatusryhmä sitoutuu rakentamaan yhdessä sovitun, ryhmän tarpeet huomioivan leikkiympäristön. |       |         |           |
| Mittarit                                                                                            |                                                                                                                 | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Oppimis- ja leikkiympäristö rakennetaan kahdesti vuoden aikana                                      |                                                                                                                 | 0     | 2       |           |
| Vastuu                                                                                              | Laura Hynynen, Laura Pekkala, Sanna Valjus, Tarja Lipponen                                                      |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                        | Kaupunkistrategia                                                                                               |       |         |           |
| Tavoite: Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman päivittäminen ja käyttöönotto.                     |                                                                                                                 |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                                        | Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman päivittäminen ja käyttöönotto.                                          |       |         |           |
| Mittarit                                                                                            |                                                                                                                 | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma on otettu käyttöön 31.12.2027.                                |                                                                                                                 | 0     |         |           |
| Vastuu                                                                                              | Laura Hynynen, Laura Pekkala, Sanna Valjus, Tarja Lipponen                                                      |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                        | Kaupunkistrategia                                                                                               |       |         |           |
| Muutoshalukkuus                                                                                     |                                                                                                                 |       |         |           |
| Tavoite: Työyhteisön valmistautuminen uuden päiväkodin käyttöönottoon.                              |                                                                                                                 |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                                        | Säännölliset työpaikkakokoukset Nurmესjärven ja Hannilan päiväkotien työntekijöille.                            |       |         |           |
| Mittarit                                                                                            |                                                                                                                 | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Työpaikkakokousten määrä                                                                            |                                                                                                                 | 0     | 4       |           |
| Vastuu                                                                                              | Laura Pekkala, Sanna Valjus, Tarja Lipponen                                                                     |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                        | Kaupunkistrategia                                                                                               |       |         |           |

| Ilmastotavoitteet                                                  |                                                            |              |                |                  |
|--------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|--------------|----------------|------------------|
| Vastuullisuus                                                      |                                                            |              |                |                  |
| Tavoite: Kierrätysmateriaalien hyödyntäminen lapsiryhmien arjessa. |                                                            |              |                |                  |
| <b>Toimenpiteet</b>                                                | Kierrätysmateriaalien hyödyntäminen lapsiryhmien arjessa.  |              |                |                  |
| <b>Mittarit</b>                                                    |                                                            | <b>Lähtö</b> | <b>Tavoite</b> | <b>Toteuma .</b> |
| Järjestetään taidenäyttely lasten kierrätysaskarteluista           |                                                            | 0            | 1              |                  |
| <b>Vastuu</b>                                                      | Laura Hynynen, Laura Pekkala, Sanna Valjus, Tarja Lipponen |              |                |                  |
| <b>Sitovuustaso</b>                                                | Ilmastostrategia                                           |              |                |                  |

## Kulttuuripalvelut

**Vastuuhenkilö:** Marjo Säkkinen, kulttuuripäällikkö

**Toiminnan kuvaus:** Kunnan lakisääteisiä tehtäviä kulttuuritoiminnassa säätelevät laki yleisistä kirjastoista (1492/2026) ja laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019). Lailla säädettyjä, ei lakisääteisiä tehtäviä säätelevät museolaki (314/2019) ja laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998).

Kulttuuri-, kirjasto- ja museopalvelut sekä Ylä-Karjalan kansalaisopisto muodostavat kulttuuripalvelujen tu-  
losalueen. Kulttuuripalvelut luovat mahdollisuuksia kulttuurin harrastamiseen sekä järjestävät tapahtumia,  
näyttelyitä ja muita kulttuuritilaisuuksia.

Nurmeksien kaupunginkirjasto palvelee Nurmeksien-talossa, Valtimon lähikirjastossa ja kirjastoautossa. Henkilös-  
töön kuuluvat kirjastonjohtaja, kaksi kirjastonhoitajaa, kaksi kirjastovirkailijaa ja yksi kirjastovirkailija-auton-  
kuljettaja.

Kulttuurityön henkilökuntaan kuuluvat kulttuuripäällikkö ja kaksi esitysteknikkoa. Kulttuurityö keskittyy eri-  
tyisesti Nurmeksien-talon Hannikaisen salin ja galleria Tykon toimintaan. Taiteen perusopetuksen mukaista mu-  
siikin opetusta ostetaan Lieksan kaupungilta, ja määrärahat varataan kulttuurityön talousarvioon.

Nurmeksien museo palvelee kahdessa toimipaikassa. Kötsin museo toimii Nurmeksien-talossa, ja Ikolassa sijaitse-  
vat ulkomuseoalue, toimisto, konservointi- ja säilytystilat sekä pirtti, joka on myös kokous- ja juhlatila. Henki-  
lökuntaan kuuluvat museonjohtaja, museoamanuenssi ja museomestari.

Ylä-Karjalan kansalaisopiston toimisto sijaitsee Nurmeksien-talossa, ja opetusta järjestetään eri puolilla kaupun-  
kia. Kokoaikaisena työntekijänä kansalaisopistossa on toimistosihteeri. Lisäksi henkilöstöön kuuluvat rehtorin  
tehtäviä hoitava kirjastonjohtaja sekä kurssien opetuksesta vastaavat määräaikaisten tuntiopettajat. Ylä-Karja-  
lan kansalaisopisto on taiteen perusopetuksen mukaisen tanssin opetuksen järjestäjä, ja palvelu ostetaan  
Nurmeksien Seppöjen tanssijaostolta.

| Ulkoinen/Sisäinen             | TP<br>2025        | MTA<br>2026       | TA<br>2027        | TS<br>2028 | TS<br>2029 |
|-------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|------------|------------|
| Toimintatuotot                | 55 012            | 73 600            | 79 950            | 0          | 0          |
| Toimintakulut                 | -1 805 905        | -2 288 326        | -2 261 154        | 0          | 0          |
| <b>TOIMINTAKATE</b>           | <b>-1 750 892</b> | <b>-2 214 726</b> | <b>-2 181 204</b> | <b>0</b>   | <b>0</b>   |
| Suunnitelman mukaiset poistot | -153 347          | -153 300          | -45 700           | 0          | 0          |
| <b>TILIKAUDEN TULOS</b>       | <b>-1 904 255</b> | <b>-2 368 026</b> | <b>-2 226 904</b> | <b>0</b>   | <b>0</b>   |

### Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut

#### Kirjastopalvelut

Nurmeksien kaupunginkirjastolla on kolme toimipistettä: pääkirjasto Nurmeksien-talossa, Valtimon lähikirjasto ja kirjastoauto. Omatoiminen asiointi on mahdollista pää- ja lähikirjastoissa vuoden kaikkina päivinä klo 7–21. Pää- ja lähikirjastojen palveluaikoihin ei ole tulossa muutoksia, ja kirjastoauton reittejä päivitetään tarvittaessa. Kirjaston toiminnan ja palveluaikojen varmistamiseksi henkilöstön vuosilomien aikana esitetään tila-

päisten työntekijöiden palkkoihin varattavaksi 13 880 euroa. Kirjallisuuden ja muun kirjastoaineiston hankkimiseen tarvittavat määrärahat esitetään pidettäväksi vuoden 2026 tasolla 70 000 euroa ja 11 000 euroa.

#### **Kulttuurityö**

Kulttuurityö toimii erityisesti Nurmes-talon Hannikaisen salissa ja galleria Tykossa, ja tarvittaessa tapahtumia toteutetaan myös muualla. Pielisen Karjalan musiikkiopistolle/Lieksan kaupungille maksettava korvaus taiteen perusopetuksen mukaisen musiikin opetuksen järjestämisestä esitetään pidettäväksi vuoden 2026 tasolla 81 000 euroa.

Toiminta- ja kohdeavustuksiin kulttuuri- ja kylätoimijoille esitetään varattavaksi määräraha 80 000 (80 000) euroa. Kulttuuriesitysten ostoon varataan 53 000 (63 000) euroa. Määräraha sisältää myös maakunnallisen lastenkulttuuriverkoston omavastuuosuuden ja Nurmeksien Joulumusiikin tuottamisen.

#### **Museopalvelut**

Nurmeksien museolla on kaksi toimipistettä: Ikolan ulkomuseoalue ja Kötsin museo Nurmes-talossa. Menokohtaan 4003 Tilapäisten palkat esitetään varattavaksi 30 520 euroa palkkakustannuksiin kolmelle kesätyöntekijälle, joista kaksi sijoittuu Ikolan museoon ja yksi Kötsin museoon. Ikolan kesätyöntekijöiden työkuvaan kuuluvat opastuksen ja lipunmyynnin lisäksi museokahvilan hoito, ulkomuseoalueen näyttelyn pystytyksessä avustaminen sekä ulkomuseonäyttelyn siisteydestä ja museon elävän näyttelyn eläimistä huolehtiminen. Kötsin museon kesätyöntekijän työkuvaan sisältyy asiakaspalvelutehtävien lisäksi myös museokokoelmien luettelointia/kokoelmatyötä. Tilapäisten työntekijöiden palkkaamisella varmistetaan museon toiminta kesän matkailusesongin aikana.

#### **Ylä-Karjalan kansalaisopisto**

Ylä-Karjalan kansalaisopisto järjestää yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta. Toimintaa järjestetään noin 30 toimipisteessä eri puolilla Nurmesta keskimäärin 4 400 tuntia lukuvuodessa. Tuntimäärää on vähennetty noin 700 tuntia lukuvuoden 2024–2025 alusta alkaen vapaaseen sivistystyöhön kohdistuvista valtionosuusleikkauksista ja kaupungin talouden tasapainottamistarpeesta johtuen. Opistolla on kokoaikainen toimistos sihteeri ja noin 30 sivutoimista tuntiopettajaa. Rehtorin tehtäviä hoitaa kirjastonjohtaja.

#### **Olennot poikkeamat edelliseen vuoteen nähden**

Kulttuuripalvelujen tulosalueella on etsitty säästöjä talousarvion laadintaohjeen mukaisesti. Aiemmat talouden sopeuttamisen toimenpiteet vuosina 2024 ja 2025 on tulosalueella toteutettu, ja mm. tulosalueen henkilöstö on vähentynyt neljällä henkilötyövuodella. Määrärahaleikkauksia ei ole syytä kohdentaa sellaiseen toimintaan, joka on jo nykyisellään taloudellisesti sopeutettu.

Määrärahaleikkauksia esitetään tehtäväksi vuoden 2027 talousarviossa seuraavasti:

kp 4220 Kulttuurityö yht. 20 000 euroa:

-10 000 euroa kulttuuripalvelujen ostot

-10 000 euroa kalusto luetteloitava

kp 4240 Museo yht. 3 000 euroa eri menokohdilta.

kp 4245 Ylä-Karjalan kansalaisopisto yht. 38 000 euroa:

-10 000 euroa kansalaisopiston vuosiesitteen laajuudesta ja kotijakelusta

-28 000 euroa opetustilojen ulkoisista vuokrista

Leikkaukset ovat yhteensä 61 000 euroa eikä niillä ole merkittäviä toiminnallisia vaikutuksia.

## Tulosalueen riskit

| Riskit                                                              |                                                                                 |       |               |
|---------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-------|---------------|
| Strategiset riskit                                                  |                                                                                 |       |               |
| Riski                                                               |                                                                                 |       | Suuruus(1-16) |
| Elokuvateatteriyrittäjää ei saada Nurmestalon.                      |                                                                                 |       | 12            |
| Hallintatoimenpiteet                                                | Elokuvateatteriliiketoiminnan myynnin edistäminen.                              |       |               |
| Vastuutaho                                                          | Marjo Säkkinen                                                                  |       |               |
| Mittarit                                                            |                                                                                 | Lähtö | Tavoite       |
| Uusi elokuvateatteriyrittäjä on löytynyt kesäkuun loppuun mennessä. |                                                                                 | 0     |               |
| Taloudelliset riskit                                                |                                                                                 |       |               |
| Riski                                                               |                                                                                 |       | Suuruus(1-16) |
| Sopivien opettajien löytyminen / Ylä-Karjalan kansalaisopisto       |                                                                                 |       | 9             |
| Hallintatoimenpiteet                                                | Ongelmat osaavien opettajien löytymisessä.                                      |       |               |
| Vastuutaho                                                          | Katja Salmensuu, Marjo Säkkinen                                                 |       |               |
| Mittarit                                                            |                                                                                 | Lähtö | Tavoite       |
| Peruuntuneiden kurssien määrä                                       |                                                                                 | 0     | 0             |
| Toiminnalliset riskit                                               |                                                                                 |       |               |
| Riski                                                               |                                                                                 |       | Suuruus(1-16) |
| Niukka henkilöstömitoitus / kulttuurityö                            |                                                                                 |       | 4             |
| Hallintatoimenpiteet                                                | Sijaisten varmistaminen kulttuurityön yksikössä                                 |       |               |
| Vastuutaho                                                          | Marjo Säkkinen                                                                  |       |               |
| Mittarit                                                            |                                                                                 | Lähtö | Tavoite       |
| Henkilöstöpulan takia peruttujen tapahtumien määrä                  |                                                                                 | 0     | 0             |
| Riski                                                               |                                                                                 |       | Suuruus(1-16) |
| Niukka henkilöstömitoitus / kirjasto                                |                                                                                 |       | 6             |
| Hallintatoimenpiteet                                                | Sijaismäärärahojen varaaminen talousarvioon. ,Kirjaston palvelujen supistaminen |       |               |
| Vastuutaho                                                          | Katja Salmensuu                                                                 |       |               |
| Mittarit                                                            |                                                                                 | Lähtö | Tavoite       |
| Uusi mittari                                                        |                                                                                 | 0     |               |
| Sijaisuuksien määrä                                                 |                                                                                 | 0     |               |
| Riski                                                               |                                                                                 |       | Suuruus(1-16) |
| Niukka henkilöstömitoitus / museo                                   |                                                                                 |       | 4             |

|                                         |                                                                            |       |         |
|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|-------|---------|
| Hallintatoimenpiteet                    | Tulosalueen sisäinen yhteistyö.,Määräaikaisten työntekijöiden palkkaaminen |       |         |
| Vastuutaho                              | Marjo Säkkinen, Meri-Anna Rossander                                        |       |         |
| Mittarit                                |                                                                            | Lähtö | Tavoite |
| Määräaikaisten kesätyöntekijöiden määrä |                                                                            | 0     | 3       |

| Tavoitteet                                                                                                                          |                                                                          |       |         |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|-------|---------|-----------|
| (HYTE) Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen                                                                                        |                                                                          |       |         |           |
| Tavoite: Kulttuuripalvelujen tulosalueella madalletaan palvelujen käyttämisen ja osallistumisen kynnystä.                           |                                                                          |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                                                                        | Palvelujen maksuttomuus tai edullisuus lisää kulttuuripalvelujen käyttöä |       |         |           |
|                                                                                                                                     | Palvelujen saavutettavuuden varmistaminen                                |       |         |           |
| Mittarit                                                                                                                            |                                                                          | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Kötsin museon kävijämäärä                                                                                                           |                                                                          | 0     |         |           |
| Pääsymaksuttomien yleisötilaisuuksien määrä                                                                                         |                                                                          | 0     |         |           |
| Pääkirjaston kävijämäärä                                                                                                            |                                                                          | 0     |         |           |
| Lähikirjaston kävijämäärä                                                                                                           |                                                                          | 0     |         |           |
| Kirjastoauton kävijämäärä                                                                                                           |                                                                          | 0     |         |           |
| Ikolan museon kävijämäärä                                                                                                           |                                                                          | 0     |         |           |
| Museon asiantuntijapalvelujen käyttömäärä                                                                                           |                                                                          | 0     |         |           |
| Vastuu                                                                                                                              | Katja Salmensuu, Marjo Säkkinen, Meri-Anna Rossander                     |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                                                        | Kaupunkistrategia                                                        |       |         |           |
| Yhteistyö                                                                                                                           |                                                                          |       |         |           |
| Tavoite: Yhdistystoimintaa tuetaan siinä määrin kuin se on olemassa olevilla taloudellisilla ja henkilöstöresursseilla mahdollista. |                                                                          |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                                                                        | Yhdistystoiminnan tukeminen                                              |       |         |           |
| Mittarit                                                                                                                            |                                                                          | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Yhdistysten kanssa yhteistyössä tuotettavien näyttelyiden ja tapahtumien määrä                                                      |                                                                          | 0     |         |           |
| Yhdistyksille jaettavien kulttuuritoiminnan toiminta- ja kohdeavustusten määrä                                                      |                                                                          | 0     |         |           |
| Yhdistyksille jaettavien kylätoiminnan toiminta- ja kohdeavustusten määrä                                                           |                                                                          | 0     |         |           |
| Vastuu                                                                                                                              | Katja Salmensuu, Marjo Säkkinen, Meri-Anna Rossander                     |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                                                        | Kaupunkistrategia                                                        |       |         |           |
| Sujuva arki                                                                                                                         |                                                                          |       |         |           |
| Tavoite: Asiakkaat löytävät kulttuuripalvelujen tulosalueen palvelut.                                                               |                                                                          |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                                                                        | Kävijä-, opiskelija- ja lainausmäärien seuraaminen                       |       |         |           |
| Mittarit                                                                                                                            |                                                                          | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Galleria Tykon kävijämäärä                                                                                                          |                                                                          | 0     |         |           |
| Ylä-Karjalan kansalaisopiston kurssien osallistujat yhteensä                                                                        |                                                                          | 0     |         |           |

|                                                                                                                                                      |                                                                          |       |         |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|-------|---------|-----------|
| Kaupunginkirjaston yksiköiden kävijämäärä yhteensä                                                                                                   |                                                                          | 0     |         |           |
| Kulttuuritilaisuuksien kävijämäärä yhteensä                                                                                                          |                                                                          | 0     |         |           |
| Museoiden kävijämäärä yhteensä                                                                                                                       |                                                                          | 0     |         |           |
| Lainat yhteensä kaikissa kaupunginkirjaston yksiköissä                                                                                               |                                                                          | 0     |         |           |
| Vastuu                                                                                                                                               | Katja Salmensuu, Marjo Säkkinen, Meri-Anna Rossander                     |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                                                                         | Kaupunkistrategia                                                        |       |         |           |
| Tavoite: Nurmeksen museon asiantuntijat toimivat keskusta-alueen vetovoiman kehittämisen tukena.                                                     |                                                                          |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                                                                                         | Museon asiantuntijalausunnot ja yhteistyö eri tahojen kanssa             |       |         |           |
| Mittarit                                                                                                                                             |                                                                          | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Asiantuntijalausuntojen määrä                                                                                                                        |                                                                          | 0     |         |           |
| Keskusta-alueen kehittämiseen liittyvien tapaamisten määrä                                                                                           |                                                                          | 0     |         |           |
| Vastuu                                                                                                                                               | Meri-Anna Rossander                                                      |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                                                                         | Kaupunkistrategia                                                        |       |         |           |
| Tavoite: Kulttuuripalvelujen tulosityksiköt osallistuvat taajamien ja kylien vetovoiman kehittämiseen.                                               |                                                                          |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                                                                                         | Elinvoiman lisääminen keskustaajaman ulkopuolella                        |       |         |           |
| Mittarit                                                                                                                                             |                                                                          | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Kirjastoauton pysäkit taajama-alueen ulkopuolella, kpl-määrä                                                                                         |                                                                          | 0     |         |           |
| Keskustaajaman ulkopuolella järjestettävät kulttuuritilaisuudet, kpl-määrä                                                                           |                                                                          | 0     |         |           |
| Keskustaajaman ulkopuolella järjestettävät kansalaisopiston kurssit, kpl-määrä                                                                       |                                                                          | 0     |         |           |
| Museon yhteistyöprojektit kylätoimijoiden kanssa, kpl-määrä                                                                                          |                                                                          | 0     |         |           |
| Vastuu                                                                                                                                               | Katja Salmensuu, Marjo Säkkinen, Meri-Anna Rossander                     |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                                                                         | Kaupunkistrategia                                                        |       |         |           |
| Vastuullisuus                                                                                                                                        |                                                                          |       |         |           |
| Tavoite: Nuorten, oppilaitosten ja Hyvärilän nuorisokeskuksen kanssa tehdään yhteistyötä yhteisöllisyyden lisäämiseksi ja syrjäytymisen estämiseksi. |                                                                          |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                                                                                         | Nuorten osallisuuden lisääminen kulttuuritoiminnan yhteistyöprojekteilla |       |         |           |
| Mittarit                                                                                                                                             |                                                                          | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Yhteistyöprojektien määrä                                                                                                                            |                                                                          | 0     |         |           |
| Vastuu                                                                                                                                               | Katja Salmensuu, Marjo Säkkinen, Meri-Anna Rossander                     |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                                                                         | Kaupunkistrategia                                                        |       |         |           |
| Muutoshalukkuus                                                                                                                                      |                                                                          |       |         |           |
| Tavoite: Kulttuuripalvelujen tulosityksiköiden henkilöstö osallistuu aktiivisesti koulutuksiin ja oman toiminnan kehittämiseen.                      |                                                                          |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                                                                                         | Koulutukset ja verkostoituminen                                          |       |         |           |
| Mittarit                                                                                                                                             |                                                                          | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Koulutusten ja verkostotapaamisten määrä / kirjasto                                                                                                  |                                                                          | 0     |         |           |
| Koulutusten ja verkostotapaamisten määrä / kulttuurityö                                                                                              |                                                                          | 0     |         |           |
| Koulutusten ja verkostotapaamisten määrä / museo                                                                                                     |                                                                          | 0     |         |           |

|                                                                                                                                                            |                                                      |       |         |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|-------|---------|-----------|
| Koulutusten ja verkostotapaamisten määrä / Ylä-Karjalan kansalaisopisto                                                                                    |                                                      | 0     |         |           |
| Vastuu                                                                                                                                                     | Katja Salmensuu, Marjo Säkkinen, Meri-Anna Rossander |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                                                                               | Kaupunkistrategia                                    |       |         |           |
| Tavoite: Tulosalue on mukana kaupungin julkisuuskuvan kehittämisessä tuomalla viestinnällisesti esiin laajat kulttuuripalvelut ja harrastusmahdollisuudet. |                                                      |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                                                                                               | Kulttuuripalvelut ovat esillä kaupungin viestinnässä |       |         |           |
| Mittarit                                                                                                                                                   |                                                      | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Näkyvyys kaupungin www-sivujen etusivulla, uutiskirjeessä ym.                                                                                              |                                                      | 0     |         |           |
| Vastuu                                                                                                                                                     | Katja Salmensuu, Marjo Säkkinen, Meri-Anna Rossander |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                                                                               | Kaupunkistrategia                                    |       |         |           |

| Ilmastotavoitteet                                                                          |                                                                                         |       |         |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-------|---------|-----------|
| Vastuullisuus                                                                              |                                                                                         |       |         |           |
| Tavoite: Tulosalueen toimitiloja käytetään tehokkaasti hyväksi.                            |                                                                                         |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                               | Kulttuuripalvelujen käytössä olevien tilojen vuokraaminen tai antaminen muiden käyttöön |       |         |           |
| Mittarit                                                                                   |                                                                                         | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Muiden toimijoiden tilaisuudet kirjaston toimipisteissä                                    |                                                                                         | 0     |         |           |
| Muiden toimijoiden tilaisuudet Hannikaisen salissa ja galleria Tykossa                     |                                                                                         | 0     |         |           |
| Muiden toimijoiden tilaisuudet Ikolan ja Kötsin museoissa                                  |                                                                                         | 0     |         |           |
| Vastuu                                                                                     | Katja Salmensuu, Marjo Säkkinen, Meri-Anna Rossander                                    |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                               | Ilmastostrategia                                                                        |       |         |           |
| Tavoite: Kiertotalouden ja kestävän kehityksen edistämisen toimenpiteet                    |                                                                                         |       |         |           |
| Toimenpiteet                                                                               | Vapaa-aikapalvelujen liikuntavälineet asiakkaiden lainattaviksi pääkirjastosta          |       |         |           |
| Mittarit                                                                                   |                                                                                         | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Liikuntavälinelainausta kirjastojärjestelmän kautta toimii kesäkuun 2027 loppuun mennessä. |                                                                                         | 0     |         |           |
| Vastuu                                                                                     | Katja Salmensuu                                                                         |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                               | Ilmastostrategia                                                                        |       |         |           |

## Ruokahuoltopalvelut

**Vastuuhenkilö:** Maarit Hoffren, ruokapalvelupäällikkö

**Toiminnan kuvaus:** Ruokapalvelu valmistaa päivässä noin 1050 aterialla Valtimon tuotantokeittiöllä, josta ruoka kuljetetaan kouluille (3 kpl) ja päiväkodeille (6 kpl).

Ruokapalveluhenkilöstöä on kaikilla kolmella koululla (Kirkkokatu, Porokylä, Valtimo) ja kahdessa päiväkodissa (Rekula, Nurmesjärvi). Kaiken kaikkiaan ruokapalvelussa työskentelee 13 henkilöä. Kokoaikaisia ruokapalvelutyöntekijöitä on 8 henkilöä ja osa-aikaisia 3 henkilöä.

Ruokapalveluvastaava vastaa elintarvikkeiden tilaamisesta, Valtimon tuotantokeittiön päivittäisestä tuotannosta, logistiikasta jne. Ruokahuoltopäälliköllä on vastuu ruokahuoltopalveluiden toiminnasta, henkilöstöasioista ja taloudesta sekä Nurmeksien kaupungin ruokapalvelussa että Lieksan kaupungin ruokahuollossa.

| Ulkoinen/Sisäinen             | TP<br>2025 | MTA<br>2026    | TA<br>2027    | TS<br>2028 | TS<br>2029 |
|-------------------------------|------------|----------------|---------------|------------|------------|
| Toimintatuotot                | 0          | 1 016 276      | 1 047 005     | 0          | 0          |
| Toimintakulut                 | 0          | -1 057 349     | -1 034 085    | 0          | 0          |
| <b>TOIMINTAKATE</b>           | <b>0</b>   | <b>-41 073</b> | <b>12 920</b> | <b>0</b>   | <b>0</b>   |
| Suunnitelman mukaiset poistot | 0          | -13 600        | -18 500       | 0          | 0          |
| <b>TILIKAUDEN TULOS</b>       | <b>0</b>   | <b>-54 673</b> | <b>-5 580</b> | <b>0</b>   | <b>0</b>   |

### Talousarvion 2027 ja suunnitelmavuosien 2028–2029 perustelut

#### Olennaiset poikkeamat edelliseen vuoteen nähden

Lapsimäärien väheneminen päiväkodeissa ja oppilaiden väheneminen kouluissa vaikuttaa hankittavien elintarvikkeiden ja valmistettavan ruoan määrään sekä myyntituottoihin. Henkilöstöä ei voi vähentää, koska toimipisteiden määrä pysyy ennallaan. Samaan aikaan henkilöstökulut nousevat (yleiskorotukset).

Tarvikkeiden ja palvelujen hinnat näyttävät vain nousevan (esim. pesuaineet 8 %, pesulapalvelut lähes 50 %). Vaikka tarvikkeita ostetaan aiempaa vähemmän, hinnankorotuksista johtuen kustannukset pysyvät lähes entisellään elleivät jopa nouse.

Ruokapalvelupäällikö työajan ja palkkakulujen puolittaminen Lieksan kaupungin kanssa säästää noin 26000 - 27000 € vuodessa.

## Tulosalueen riskit

| Riskit                                 |                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Strategiset riskit                     |                                                                                                                                                                                              |
| Riski                                  | Suuruus(1-16)                                                                                                                                                                                |
| Globaaleista ilmiöistä johtuvat riskit | 9                                                                                                                                                                                            |
| Hallintatoimenpiteet                   | Varautumissuunnitelman ylläpito ja tuotannon muuttaminen tarvittaessa.                                                                                                                       |
| Vastuutaho                             | Maarit Hoffren                                                                                                                                                                               |
| Toiminnalliset riskit                  |                                                                                                                                                                                              |
| Riski                                  | Suuruus(1-16)                                                                                                                                                                                |
| Työvoiman saatavuus                    | 9                                                                                                                                                                                            |
| Hallintatoimenpiteet                   | Työterveyshuollon kanssa tehtävä yhteistyö henkilöstön työssäjaksamiseksi. Harjoittelupaikkojen tarjoaminen alan opiskelijoille. Aktiiviset, hyvin suunnitellut ja kohdennetut rekrytoinnit. |
| Vastuutaho                             | Maarit Hoffren                                                                                                                                                                               |
| Riski                                  | Suuruus(1-16)                                                                                                                                                                                |
| Koneiden ja laitteiden rikkoutuminen.  | 6                                                                                                                                                                                            |
| Hallintatoimenpiteet                   | Käytetään ja puhdistetaan koneet ja laitteet asianmukaisesti. Säännölliset vuosihuollot. Koneiden ja laitteiden uusiminen, kun niiden käyttöikä täyttyy.                                     |
| Vastuutaho                             | Maarit Hoffren                                                                                                                                                                               |

| Tavoitteet                                                                                   |                   |         |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|---------|-----------|
| (HYTE) Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen                                                 |                   |         |           |
| Tavoite: Koululounaan syönti.                                                                |                   |         |           |
| Kuinka monta prosenttia oppilaista syö koululounaan likaisten lautasten määrästä laskettuna. |                   |         |           |
| Mittarit                                                                                     | Lähtö             | Tavoite | Toteuma . |
| Kirkkokadun koulu %                                                                          | 77                | 79      |           |
| Porokylän koulu %                                                                            | 91                | 93      |           |
| Valtimon koulu %                                                                             | 93                | 95      |           |
| Vastuu                                                                                       | Maarit Hoffren    |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                 | Kaupunkistrategia |         |           |

| Suoritteet ja tunnusluvut         | TP2025  | TA2026 | TA2027 | Muutos ed. TA | Muutos % ed TA |
|-----------------------------------|---------|--------|--------|---------------|----------------|
| Suoritteet (ateriat) kpl          | 217 523 |        |        |               | 100,00%        |
| Henkilökulut / suorite €          | 2,49    |        |        |               | 100,00%        |
| Elintarvikekulut / suorite €      | 1,32    |        |        |               | 100,00%        |
| Kuljetuskulut / suorite €         | 0,1     |        |        |               | 100,00%        |
| Muut kulut / suorite €            | 0,57    |        |        |               | 100,00%        |
| Kaikki kulut yhteensä / suorite € | 4,48    |        |        |               | 100,00%        |

| Ilmastotavoitteet                                                                               |                  |       |         |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|-------|---------|-----------|
| Vastuullisuus                                                                                   |                  |       |         |           |
| Tavoite: Luomuelintarvikkeiden osuus hankituista elintarvikkeista on 25 % vuoteen 2030 mennessä |                  |       |         |           |
| Mittarit                                                                                        |                  | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Luomutuotteiden osuus hankituista elintarvikkeista (%)                                          |                  | 22    | 23      |           |
| Vastuu                                                                                          | Maarit Hoffren   |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                    | Ilmastostrategia |       |         |           |
| Tavoite: Pidetään hankittujen elintarvikkeiden kotimaisuusaste yli 80 %                         |                  |       |         |           |
| Mittarit                                                                                        |                  | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Hankittujen elintarvikkeiden kotimaisuus (%)                                                    |                  | 83    | 83      |           |
| Vastuu                                                                                          | Maarit Hoffren   |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                    | Ilmastostrategia |       |         |           |
| Tavoite: Lisätään hävikkiruoan myyntiä kaupungin henkilökunnalle.                               |                  |       |         |           |
| Mittarit                                                                                        |                  | Lähtö | Tavoite | Toteuma . |
| Myytyjen hävikkiruokalippujen (2 €) määrä                                                       |                  | 405   | 450     |           |
| Vastuu                                                                                          | Maarit Hoffren   |       |         |           |
| Sitovuustaso                                                                                    | Ilmastostrategia |       |         |           |